

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘/๒๕๕๕

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคสังคมนิยม

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบได้ความว่า พรรคสังคมนิยมได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมืองตามประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เมื่อนับแต่วันดังกล่าวจนถึงสิ้นปี ๒๕๕๓ เป็นเวลาเกินกว่าเก้าสิบวัน พรรคสังคมนิยมได้จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ประกาศให้สาธารณชนทราบ ตามประกาศลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓ ต่อมาในปี ๒๕๕๓ เมื่อใกล้สิ้นสุดระยะเวลาการจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ แจ้งเตือนพรรคการเมืองต่างๆ รวม ๓๕ พรรค ให้ดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมายรวมทั้งพรรคสังคมนิยมด้วยปรากฏว่า เมื่อพ้นเวลาตามที่กฎหมายกำหนด (คือภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔) พรรคสังคมนิยมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการพิจารณาวินิจฉัย และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคสังคมนิยมเพื่อยื่นคำชี้แจงตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

หัวหน้าพรรคสังคมนิยมมีหนังสือ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า พรรคสังคมนิยมได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ มีกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๓๒ คน ในการดำเนินงานที่ผ่านมาพรรคได้ใช้จ่ายเงิน

เพื่อการสร้างพรรคเป็นจำนวนมาก หลังจากการเลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๕๔ การดำเนินงานในสำนักงานใหญ่ของพรรคมีปัญหาเพราะหมดเงินไปกับการเลือกตั้ง ประกอบกับกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจ่ายเงินเข้าไม่มีเงินสำหรับจ่ายเป็นเงินเดือนให้กับเจ้าหน้าที่ งานในสำนักงานใหญ่ไม่เป็นระบบเท่าที่ควร หนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งแจ้งเตือนเรื่องการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรค ที่ส่งไปถึงสำนักงานใหญ่ของพรรค เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ มีผู้รับชื่อ นายวีระพงษ์ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับพรรค รับแล้วไม่แจ้งให้พรรคทราบ หัวหน้าพรรคเพิ่งได้รับหนังสือแจ้งเตือน เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔ จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งไปถึงบ้านของหัวหน้าพรรคที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อได้รับหนังสือแจ้งเตือนแล้ว หัวหน้าพรรคได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคฝากนางส้อย แสงไกร อาชีพค้าขายผลไม้ไม่นำไปให้นายกฤษ ไกรคุ้ม ที่สำนักงานใหญ่ของพรรคที่กรุงเทพฯ ฯ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เพื่อจะได้ส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ทันในวันศุกร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ โดยไม่ได้ถ่ายเอกสารจัดทำสำเนาไว้ ปรากฏว่า เอกสารได้สูญหายระหว่างทางโดยไม่ได้แจ้งความไว้เป็นหลักฐาน หัวหน้าพรรคจึงจัดทำเอกสารขึ้นใหม่ แล้วเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ฯ ในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๔ และได้ส่งเอกสารต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ สาเหตุที่ส่งช้ากว่ากำหนดเพราะ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ตรงกับวันเสาร์ และวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔ ตรงกับวันอาทิตย์ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องเพื่อให้พรรคสังคมใหม่สามารถดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไปได้ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นดังกล่าว พรรคไม่มีเจตนาบ่ายเบี่ยงแต่ประการใด

ศาลรัฐธรรมนูญส่งสำเนาคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคสังคมใหม่ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา หากประสงค์จะชี้แจงเพิ่มเติม ให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๕ คน (นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาวนายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง) จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสังคมใหม่

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญฝ่ายเสียงข้างน้อย จำนวน ๕ คน (พลโท จุล อดิเรก นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายอมร รักษาสัตย์ และนายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ) ให้ยกคำร้อง

ผู้ทำคำวินิจฉัยออกเสียงลงมติเป็นฝ่ายข้างมาก จึงทำคำวินิจฉัยส่วนตนดังต่อไปนี้

มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสังคมนิยม ตามคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือน มีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวัน นับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน” มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใด เหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุ ตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้น กับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่พรรคสังคมนิยมจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคในรอบปี ๒๕๕๓ ยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ ถือว่า พรรคสังคมนิยม ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ เพราะเป็นการยื่นเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด คำชี้แจงของหัวหน้าพรรคสังคมนิยมที่ว่า ได้จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรค เพื่อยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเวลาที่ กฎหมายกำหนดแล้ว แต่เอกสารได้สูญหายระหว่างการนำส่งต้องจัดทำใหม่ เป็นเหตุให้การยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองล่าช้าออกไปนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่หัวหน้าพรรคการเมืองยกขึ้นอ้างเพื่อแสดงว่า พรรคสังคมนิยมไม่มีเจตนาจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ประการใด ผู้ทำคำวินิจฉัยพิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคสังคมนิยมมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง เพื่อแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเวลาที่ กฎหมายกำหนดไว้ ข้ออ้างว่าพรรคสังคมนิยมได้จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง แล้วเสร็จและฝากให้ผู้มีชื่อซึ่งมีอาชีพค้าขายผลผลิตทางการเกษตรถือมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เพื่อส่งต่อให้แก่ผู้มีชื่ออีกคนหนึ่งที่กรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้นำส่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองต่อไป แต่ปรากฏว่าเอกสารได้สูญหายระหว่างทาง จึงไม่ถึงมือผู้รับภายใน เวลาที่กำหนด (ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔) นั้น แม้จะเป็นเหตุผลที่ทางฝ่ายผู้ถูกร้องยกขึ้นอ้างโดย ศาลรัฐธรรมนูญมิได้ออกนึ่งพิจารณาเพื่อฟังข้อเท็จจริงดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาถึงการติดต่อสื่อสาร

ระหว่างผู้อยู่ห่างโดยระยะทางในปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารโดยทางไปรษณีย์ของหน่วยงานของรัฐ ย่อมทำได้โดยสะดวกยิ่งกว่าวิธีอื่นใด หากเป็นความจริงดังที่พรรคสังคมนิยมอ้าง กรณีที่เกิดขึ้นย่อมอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ส่งเอกสารโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นถึงแม้จะฟังว่าพรรคสังคมนิยมได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองโดยฝากบุคคลถือมาแล้วเอกสารสูญหายระหว่างทาง ข้ออ้างว่าเอกสารสูญหายมาถึงผู้รับไม่ทันภายในกำหนดเวลาย่อมไม่อาจรับฟังเพื่อเป็นข้อแก้ตัวของพรรคสังคมนิยมได้ แม้พรรคสังคมนิยมจะได้ทำเอกสารขึ้นใหม่และยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ ก็ต้องถือว่า พรรคสังคมนิยมมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้ออ้างดังกล่าวจึงฟังไม่ขึ้น

วินิจฉัยให้ยุบพรรคสังคมนิยม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ